

IPRE

Institutul pentru Politici și Reforme Europene

Al doilea Raport IPRE privind monitorizarea implementării Acordului de Asociere RM-UE (august - octombrie 2015)

Autori: Iulian Groza, Iulian Rusu, Victor Lutenco,

Experți ai Institutului pentru Politici și Reforme Europene (IPRE)

*Prezenta analiză a fost elaborată cu suportul Slovak Aid – Asistența Oficială pentru Dezvoltare a Republicii Slovace în cadrul Proiectului „Monitorizarea Implementării Acordului de Asociere RM-UE”. Opiniile reflectate de autor nu reprezintă în mod neapărat opinia oficială a SlovakAid sau a Ambasadei Slovaciei în Republica Moldova.

IPRE, 30 noiembrie 2015

Cuprins:

Executive Summary (ENG)	3
Rezumat	5
Introducere	7
1. Evoluțiile cheie în procesul de implementare a Acordului de Asociere	8
<i>Diferențe între PNAIAA din 2014 și cel actualizat în 2015</i>	8
<i>Activitatea pe dimensiunea executivă și legislativă</i>	8
<i>Evoluțiile conexe implementării Acordului de Asociere - considerații privind dialogul RM-UE</i>	10
2. Dinamica de realizare a Acordului de Asociere RM-UE	13
2.1. Titlul II - Dialogul politic și reforme, cooperarea în domeniul politicii externe și de securitate	13
2.2. Titlul III - Libertate, Securitate și Justiție	15
2.3. Titlul IV - Cooperarea economică și alte tipuri de cooperare sectorială	18
2.4. Titlul V - Comerț și aspecte legate de comerț (ZLSAC).....	22
2.5. Titlul VI - Asistența financiară și dispoziții antifraudă și de control	25
Concluzii	27

Executive Summary (ENG)

This report is assessing the implementation of the Association Agreement with the European Union as foreseen by the National Action Plan for implementation of the EU-Moldova Association Agreement 2014-2016 (PNAIAA). Thus, the authors have firstly looked into the developments related to the implementation process of the AA, taking into account as well the aspects of the EU-Moldova dialogue. In the second part, the key findings of the achieved progress by 31 October 2015 will be presented.

On August 25, 2015 the Institute for European Policies and Reforms (IPRE) published its preliminary Report on the results of the first year implementation of the Association Agreement, which concluded that during September 1, 2014 - August 1, 2015, only 30% of the planned actions have been implemented by Moldovan authorities. At the beginning of September the Ministry of foreign Affairs and European Integration (MFAEI) have published the Government Report on that underlined that out of **594 EU directives and regulations laid down by AA, Moldova managed to transpose into national law 99**, which amounts cca. 17% of progress index.

In the mean time, the Government has revised the National Implementation Plan, given that some actions have been completed, and for others the implementation deadline was not met. A comparative analysis of PNAIAA approved in 2014 and the one revised in 2015 indicates that the number of actions was slightly reduced to 1758 (compared with 1783). Thus, **by the end of 2015, the Government committed to implement 494 actions**, whereas the old PNAIAA included 646 for the same period. Consequently, several actions have been excluded or replaced with new ones. For some actions the deadlines have been revised, by extension of the final implementation date, or by attributing continuous or permanent implementation references.

Assessing the progress of each of the five titles of the Agreement, **out of 175 actions** with the deadline of 31 October 2015, the national authorities have **managed to implement 67 actions**, which represent approximately **38% of progress index**. At the same time, 111 actions were implemented ahead of schedule, of which 25 had to be achieved by the end of 2015. Accordingly, **out of 494 actions** with a deadline of 31.12.2015, by 31 October 2015, **92 actions were implemented, which represents an estimated total of achievements for 2015 of 19%**. The remaining actions were either not performed or were partially implemented.

In conclusion, during the reference period of this report, Moldova continued to implement the provisions of the AA with the EU, although progress remained modest due to unstable political situation. Thus, the timely implementation of Association Agreement will continue to be a challenge.

In this context, **key priorities on which national authorities should pay more attention to the end of 2015** include the package of laws on the **reform of the prosecutor office**, as well as the laws on the **reform of the National Integrity Commission**. Also, given the creation of the **Working Group on reform of the Moldovan anti-corruption system**, it is important to prepare, adopt and implement as of 2016 a new National Anticorruption Strategy. With reference to the sector

cooperation, a priority should be the **adoption of new laws on natural gas and electricity, which are part of the package of the IIIrd EU energy package**. No less important is by the end of the year to identify solutions **to resume the EU direct Budget assistance**. Finally, an important test on the implementation of the Association Agreement will be the extension of the DCFTA application in the Transnistrian region as of January 1, 2016.

Rezumat

Scopul prezentului raport este de a analiza dinamica realizării prevederilor Acordului de Asociere cu Uniunea Europeană, în conformitate cu acțiunile programate în Planul Național de Acțiuni pentru implementare a Acordului de Asociere RM-UE 2014-2016 (PNAIAA). În acest context, autorii și-au propus în primul rând să redea contextul evoluțiilor conexe procesului de implementare a AA prin prisma dialogului RM-UE, iar în cea de-a doua parte urmând să descrie rezultatele cheie înregistrate, evaluând progresul înregistrat până la 31 octombrie 2015.

Una din cele mai importante evoluții înregistrate în perioada de referință **reprezintă finalizarea procedurii de ratificare a Acordului de Asociere** de către toate cele 28 de state membre ale Uniunii Europene, odată cu decizia Parlamentelor Greciei și Italiei din 18 noiembrie și respectiv 26 noiembrie 2015. La 25 august 2015, Institutul pentru Politici și Reforme Europene (IPRE) a publicat raportul preliminar privind rezultatele primului an de implementare a Acordului de Asociere RM-UE (AA). Atunci s-a constatat un progres modest în realizarea angajamentelor Republicii Moldova planificate în perioada 1 septembrie 2014 - 1 august 2015, fiind realizate aproximativ 30% de acțiuni. La începutul lunii septembrie MAEIE a publicat raportul Guvernului privind rezultatele primului an de implementare a PNAIAA 2014-2016¹. Concluzia cheie a raportului este că din cele 594 Directive și Regulamente UE prevăzute de AA, Republica Moldova a reușit să transpună în legislația națională 99 ceea ce reprezintă un indice de aproximativ 17%.

Având în vedere că unele acțiuni planificate au fost îndeplinite, iar pentru altele termenii de realizare au fost depășiți, Guvernul a actualizat conținutul PNAIAA. În rezultatul analizei comparative a prevederilor PNAIAA aprobat în 2014 și cel actualizat, menționăm că în versiunea inițială au fost prevăzute pentru realizare **1783** acțiuni, iar în planul actualizat sunt stabilite **1758** acțiuni. Astfel, până la sfârșitul anului 2015, Guvernul s-a angajat să implementeze **494** acțiuni, deși în planul inițial pentru același termen erau prevăzute **646** de acțiuni. În procesul de actualizare a PNAIAA, constatăm că pe de o parte mai multe acțiuni au fost excluse și înlocuite cu acțiuni noi de punere în aplicare. Respectiv, pentru un șir de acțiuni au fost revizuiți termenii de implementare prin prelungirea datei limită de realizare, iar altor acțiuni le-au fost atribuite termene care presupun implementarea continuă sau permanentă.

Evaluând progresul pe fiecare din cele cinci Titluri ale Acordului, redate în **175** acțiuni prevăzute în noul PNAIAA cu termen limită până la 31 octombrie, autoritățile naționale au reușit să implementeze **67** acțiuni, ceea ce reprezintă aproximativ **38%** de realizări. Totodată, **111** acțiuni au fost realizate înainte de termen, dintre care 25 de acțiuni au avut termen de realizare până la sfârșitul anului 2015. Respectiv, din cele **494 de acțiuni planificate până la sfârșitul anului 2015, la data de 31 octombrie, au fost realizate 92 de acțiuni**, ceea ce reprezintă un total estimativ de realizări pentru **anul 2015 de 19%**. Restul acțiunilor fie nu au fost realizate, fie au fost realizate parțial și respectiv sunt în proces de implementare.

¹ Raportul de progres al Guvernului privind implementarea PNAIAA (1.09.2014-1.09.2015), <http://www.mfa.gov.md/img/docs/1-an-de-Implementarea-Acordului-de-Asociere-RM-UE.pdf>

În concluzie, în perioada de referință a prezentului raport, **Republica Moldova a continuat să pună în aplicare prevederile AA cu Uniunea Europeană, deși din cauza situației politice fragile progresul a rămas să fie unul modest.** În situația crizei politice profunde, în care se află astăzi Republica Moldova, în lipsa unui Guvern funcțional, **realizarea Acordului de Asociere cu Uniunea Europeană conform termenilor stabiliți în PNAIAA rămâne o provocare.**

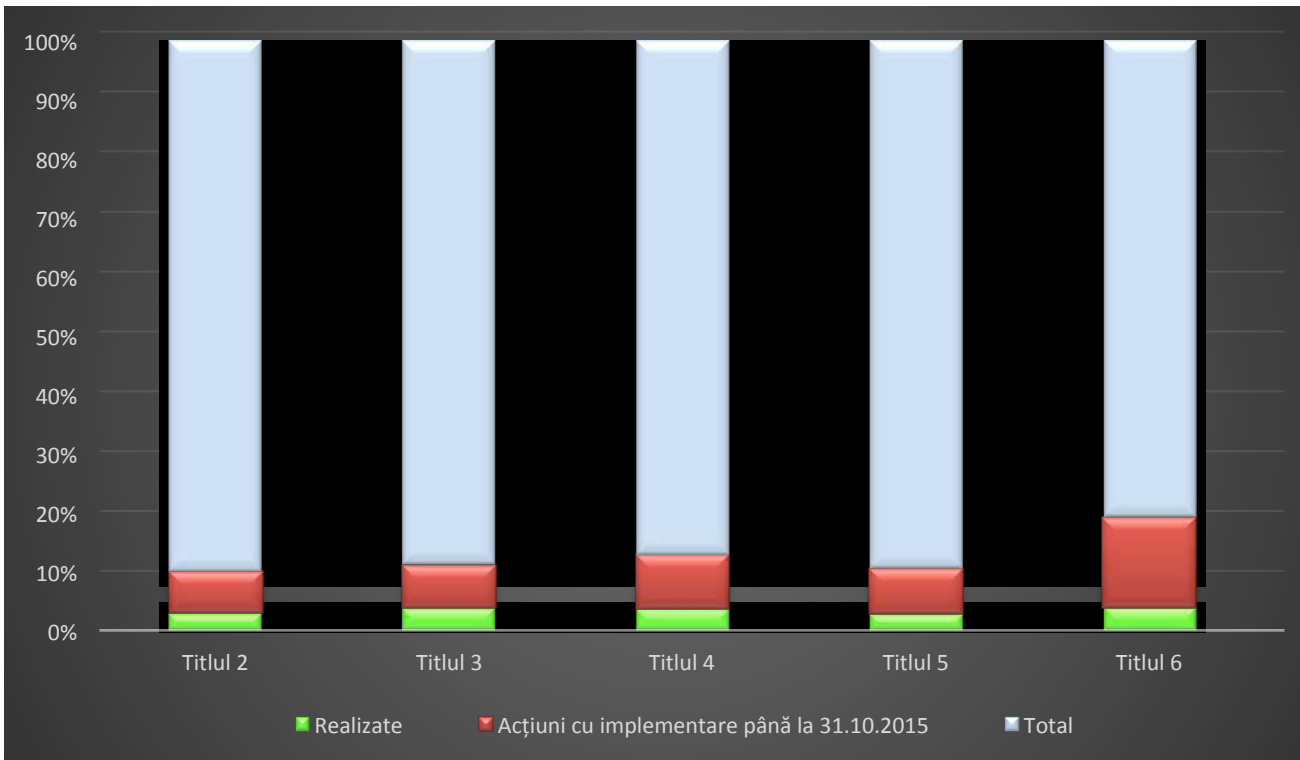

Figura 1. Progresul comparativ în implementarea celor 5 Titluri ale Acordului de Asociere RM-UE

Sursa: Calucle IPRE

În context, **printre prioritățile cheie la care autoritățile naționale ar trebui să atragă o atenție sporită pînă la sfârșitul anului 2015**, se numără pachetul de legi cu privire la **reforma procuraturii**, precum și pachetul de legi cu privire la **reforma Comisiei Naționale de Integritate**. De asemenea, având în vedere activitatea Grupului de lucru privind reformarea și relansarea sistemului anti-corupție în RM creat la mijlocul lunii octombrie de către Președintele Parlamentului, este importantă examinarea și **adoptarea unei noi Strategii Naționale Anticorupție a Republicii Moldova care să fie implementată începând cu anul 2016**. Dacă să ne referim la **domeniul sectorial**, atunci prioritate ar fi **adoptarea noilor legi privind gazele naturale și energia electrică**, care sunt parte a pachetului III energetic. Nu mai puțin important este ca pînă la sfârșitul anului curent să fie **identificate soluții pentru ca Republica Moldova să întrunească condițiile pentru valorificarea suportului direct bugetar planificat pentru anul 2016**. În acest sens, autoritățile RM trebuie să se concentreze în dialog cu instituțiile UE cu privire la modalitatea de recuperare a suportului direct bugetar nevalorificat în anul 2015. În final, **un test important cu privire la implementarea Acordului de Asociere va fi decizia de extindere a prevederilor ZLSAC în regiunea transnistreană începând cu 1 ianuarie 2016**.

Introducere

La 25 august 2015, Institutul pentru Politici și Reforme Europene (IPRE) a publicat raportul preliminar privind rezultatele primului an de implementare a Acordului de Asociere RM-UE (AA). Atunci s-a constatat un progres modest în realizarea angajamentelor Republicii Moldova planificate în perioada 1 septembrie 2014 - 1 august 2015, fiind realizate aproximativ 30% de acțiuni. În context, experții IPRE și-au propus să urmărească dinamica implementării AA, inclusiv prin monitorizarea mai detaliată a 8 domenii cheie și anume: (1) Reforma justiției și combaterea corupției; (2) Sectorul financiar-bancar; (3) Agricultură și dezvoltarea rurală; (4) Aspecte orizontale care vizează implementarea Zonei de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător cu Uniunea Europeană - ZLSAC; (5) Pregătirea implementării ZLSAC în regiunea transnistreană; (6) Concurența; (7) Sectorul energetic; (8) Asistența externă din partea UE. Astfel, în perioada august - noiembrie 2015, IPRE a publicat patru analize tematice privind angajamentele RM cu privire la concurență², sectorul financiar-bancar³, pregătirea extinderii ZLSAC în regiunea Transnistreană⁴ și coordonarea asistenței UE pentru susținerea agendei de reforme a Republicii Moldova⁵.

Scopul prezentului raport este de a analiza dinamica implementării prevederilor celor 5 titluri cheie din AA. În acest context, autorii și-au propus în primul rând să redea contextul evoluțiilor relevante procesului de implementare a AA, iar în cea de-a doua parte urmând să descrie rezultatele cheie înregistrate, evaluând progresul înregistrat pînă la 1 noiembrie 2015. Raportul ia în considerație și schimbările care au survenit prin actualizarea⁶ de către Guvernul RM a PNAIAA la sfârșitul lunii august. Respectiv, în procesul de evaluare a progresului, autorii de asemenea vor face o analiză comparativă a prevederilor noului PNAIAA cu versiunea inițială adoptată în 2014.

În procesul de evaluare a progresului, autorii au luat în considerație Raportul de progres prezentat de Guvernul RM și Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene (MAEIE) la 4 septembrie 2015, informațiile comunicate suplimentar de experți din cadrul autorităților responsabile de implementarea prevederilor AA cu privire la progresul înregistrat pînă la 31 octombrie 2015. De asemenea, o sursă de referință pentru scrierea prezentei analize a fost platforma on-line (Plan-Pro)⁷ de monitorizare a progresului în realizarea Acordului de Asociere RM-UE, lansată de MAEIE la începutul lunii septembrie 2015.

²<http://ipre.md/analiza-tematica-privind-angajamentele-republicii-moldova-in-raport-cu-uniunea-europeana-in-domeniul-concurentei-2/>

³<http://ipre.md/portfolio/analiza-tematica-privind-implementarea-angajamentelor-republicii-moldova-in-baza-acordului-de-asociere-din-domeniul-financiar-bancar/>

⁴<http://ipre.md/portfolio/analiza-tematica-pregatirea-implementarii-zonei-de-liber-schimb-aprofundat-si-cuprinzator-zlsac-in-regiunea-transnistreana-a-republicii-moldova/>

⁵<http://ipre.md/portfolio/analiza-tematica-privind-asistenta-financiara-a-uniunii-europene-acordata-republicii-moldova/>

⁶<http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=354939>

⁷<https://monitorizare.gov.md/reports/Raport%20PNAIAA.html>

1. Evoluțiile cheie în procesul de implementare a Acordului de Asociere

În perioada de referință, Acordul de Asociere RM-UE a fost ratificat de Grecia⁸ și Italia⁹, ceea ce presupune că procedura de ratificare de către toate cele 28 de state membre ale Uniunii Europene a fost finalizată. Astfel, în conformitate cu dispozițiile finale ale Acordului de Asociere, la expirarea a 2 luni din momentul când ultimul instrument de ratificare va fi depus la Secretariatul Consiliului Uniunii Europene, Acordul de Asociere RM-UE va intra deplin în vigoare. În context cel mai probabil către luna februarie a anului 2016, toate prevederile Acordului de Asociere va începe să fie aplicate în deplinătate.

La începutul lunii septembrie MAEIE a publicat raportul Guvernului privind rezultatele primului an de implementare a PNAIAA 2014-2016¹⁰. Concluzia cheie a raportului este că din cele 594 Directive și Regulamente UE prevăzute de AA, Republica Moldova a reușit să transpună în legislația națională 99 ceea ce reprezintă un indice de aproximativ 17%¹¹.

Diferențe între PNAIAA din 2014 și cel actualizat în 2015

La sfârșitul lunii august 2015, având în vedere că unele acțiuni planificate au fost îndeplinite, iar pentru altele termenii de realizare au fost depășiți, Guvernul a actualizat conținutul PNAIAA¹². În rezultatul analizei comparative a prevederilor PNAIAA aprobat în 2014 și cel actualizat, menționăm că în versiunea inițială au fost prevăzute pentru realizare **1783** acțiuni, iar în planul actualizat sunt stabilite **1758** acțiuni. Astfel, pînă la sfârșitul anului 2015, Guvernul s-a angajat să implementeze **494** acțiuni, deși în planul inițial pentru același termen erau prevăzute **646** de acțiuni. În procesul de actualizare a PNAIAA, constatăm că pe de o parte mai multe acțiuni au fost excluse și înlocuite cu acțiuni noi de punere în aplicare. Respectiv, pentru un șir de acțiuni au fost revizuiți termenii de implementare prin prelungirea datei limită de realizare, iar altor acțiuni au fost atribuite termene care presupune implementarea continuă sau permanentă.

Activitatea pe dimensiunea executivă și legislativă

Analizând activitatea pe dimensiunea executivă începând cu 1 august și pînă la 29 octombrie 2015 când a fost demis Guvernul RM, au fost organizate 11 ședințe de guvern, în cadrul cărora au fost aprobate peste 30 de acte legislative și normative care contribuie la implementarea acțiunilor programate în PNAIAA. Printre cele mai importante am putea să menționăm următoarele:

⁸Parlamentul elen a ratificat Acordul de Asociere la 18 noiembrie 2015.

⁹Parlamentul Italiei a ratificat Acordului de Asociere la 26 noiembrie 2015.

¹⁰ Raportul de progres al Guvernului privind implementarea PNAIAA (1.09.2014-1.09.2015), <http://www.mfa.gov.md/img/docs/1-an-de-Implementarea-Acordului-de-Asociere-RM-UE.pdf>

¹¹ Tabelul care conține progresul în procesul de transpunere a acquis-ului comunitar în legislația națională, respectiv din 395 de Directive și Regulamente UE prevăzute de Titlul IV al AA, RM a transpus 51, iar din 200 de Directive și Regulamente UE prevăzute de Titlul V, RM a transpus 48, <http://www.mfa.gov.md/rapoarte-aa/502125/>

¹² Hotărîrea de Guvern privind aprobarea PNAIAA revizuit, <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=354939>

- aprobarea proiectului legii privind gazele naturale¹³;
- aprobarea proiectului legii privind energia electrică¹⁴;
- aprobarea proiectului legii poștei¹⁵;
- aprobarea proiectului legii privind accesul pe proprietăți și utilizarea partajată a infrastructurii asociate rețelelor publice de comunicații electronice¹⁶;
- aprobarea proiectului legii privind participarea Republicii Moldova la misiuni și operațiuni internaționale¹⁷;
- aprobarea proiectului legii privind aplicarea măsurilor restrictive internaționale¹⁸;
- aprobarea proiectului legii privind deșeurile¹⁹;
- aprobarea proiectului legii privind metrologia²⁰;
- aprobarea proiectului legii privind standartizarea națională²¹;
- aprobarea legii privind supravegherea pieței²²;
- aprobarea legii privind drepturile consumatorilor la încheierea contractelor²³;
- aprobarea Planului național de acțiuni privind implementarea Strategiei naționale de dezvoltare agricolă și rurală pentru anii 2014-2020²⁴.

În același timp, cu privire la activitatea parlamentară, reamintim că la 9 iulie 2015²⁵ Parlamentul Republicii Moldova și-a fixat o agendă ambițioasă de a adopta 137 de acte legislative care reies din angajamentele Republicii Moldova asumate în cadrul AA. De menționat, că Parlamentul și-a planificat să adopte 103 proiecte de acte legislative doar în cadrul sesiunii toamnă-iarnă a anului 2015. Cu toate acestea, pînă la începutul lunii noiembrie Parlamentul a reușit îndeplinească aproximativ 7% din acțiunile legislative planificate, majoritatea proiectelor de lege fiind la etapa de examinare în prima lectură sau lectura finală, precum și în cadrul comisiilor parlamentare de specialitate.

¹³http://gov.md/sites/default/files/document/attachments/intr35_0.pdf

¹⁴http://gov.md/sites/default/files/document/attachments/intr03_37.pdf

¹⁵http://gov.md/sites/default/files/document/attachments/intr19_18.pdf

¹⁶http://gov.md/sites/default/files/document/attachments/intr20_17.pdf

¹⁷http://gov.md/sites/default/files/document/attachments/intr22_10.pdf

¹⁸http://gov.md/sites/default/files/document/attachments/intr07_32.pdf

¹⁹http://gov.md/sites/default/files/document/attachments/intr05_41.pdf

²⁰http://gov.md/sites/default/files/document/attachments/intr06_42.pdf

²¹http://gov.md/sites/default/files/document/attachments/intr07_40.pdf

²²http://gov.md/sites/default/files/document/attachments/intr02_39.pdf

²³http://gov.md/sites/default/files/document/attachments/intr04_35.pdf

²⁴http://gov.md/sites/default/files/document/attachments/intr16_24.pdf

²⁵ Hotărârea Parlamentului privind aprobarea Programului legislativ de transpunere a angajamentelor asumate în Acordul RM-UE,

<http://www.parlament.md/ProcesulLegislativ/Proiectedeactelegislative/tabid/61/LegislativId/2752/language/ro-RO/Default.aspx>

Evoluțiile conexe implementării Acordului de Asociere - considerații privind dialogul RM-UE

Înainte de a face o apreciere a progresului în realizarea acțiunilor convenite în PNAIAA pe fiecare din cele cinci titluri ale Acordului de Asociere, în continuare vom prezenta evoluțiile principale conexe procesului de implementare a Acordului de Asociere pînă la 27 noiembrie 2015²⁶. În context, **în pofida unui climat intern afectat de instabilitate politică și perpetuarea procesului de investigare a fraudei în sistemul bancar din Republica Moldova, totuși dialogul politic și sectorial cu Uniunea Europeană a continuat să fie realizat.**

Au fost organizate vizite de lucru la Bruxelles ale Prim-ministrului și Președintelui Parlamentului. La 19 octombrie la Chișinău a avut loc prima reuniune a **Comitetului de Asociere RM-UE**²⁷, în cadrul căreia a fost apreciată dinamica în realizarea Acordului de Asociere. Concluzia cheie a reuniunii a fost că Uniunea Europeană va continua să sprijine agenda europeană a Republicii Moldova, însă este necesară consolidarea reformei în sectorul justiției, consolidării sistemului de prevenire și combatere a corupției și revigorarea sistemului financiar-bancar al Republicii Moldova. În context, **Uniunea Europeană a reconfirmat disponibilitatea de a extinde Misiunea UE a consilierilor de nivel înalt (EUHLPAM) pentru o nouă perioadă** care va sprijini prin activitatea sa Guvernul și alte autorități publice naționale în realizarea agendei de reforme. De asemenea, în vederea eficientizării procesului de reforme în Republica Moldova, **Uniunea Europeană a confirmat obiectivul realizării** unei evaluări a sistemului de drept și de reglementare al RM, în special în domeniul justiției, combaterii corupției și spălării banilor, serviciilor publice din sectorul financiar-bancar și non-bancar, precum și alte domenii relevante.

A fost organizată reuniunea a 25-a a Consiliului de Coordonatori a Misiunii UE de Asistență la Frontieră în Republica Moldova și Ucraina (EUBAM). Cu această ocazie, s-a convenit consolidarea schimbului de informații între autoritățile de frontieră a RM și Ucrainei, precum și organizarea controlului în comun la Punctul internațional de Trecere a Frontierei Pervomaisk-Cuciurgan, cu participarea agențiilor de frontieră din Moldova și Ucraina. Acest rezultat se datorează inclusiv contribuției Misiunii EUBAM²⁸. La 24 noiembrie a fost semnat Memorandumul de înțelegere între Republica Moldova, Ucraina și Uniunea Europeană prin care **a fost prelungită activitatea EUBAM pentru o nouă perioadă pînă la sfârșitul anului 2017.**²⁹

Adițional, cu ocazia vizitei la Chișinău în perioada 22-23 octombrie a Comisarului UE pentru comerț Cecilia Malmstrom a avut loc a doua reuniune a **Comitetului de Asociere RM-UE în formatul comerțului** unde a fost evaluat progresul în realizarea prevederilor Zonei de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător (ZLSAC). Astfel printre concluziile acestei reuniuni s-a apreciat că în perioada ianuarie-august 2015 **exporturile de mărfuri destinate țărilor Uniunii Europene au constituit 61,9 %, importuri au înregistrat 49,1%, într-o ușoară descreștere în comparație cu anul precedent.** În termeni cantitativi se înregistrează majorări de exporturi ale produselor agricole de

²⁶Data cînd a fost finalizat textul prezentului raport trimestrial.

²⁷<http://www.mfa.gov.md/comunicate-presa-md/502348/>

²⁸http://eeas.europa.eu/delegations/moldova/documents/press_corner/25_abm_press_release_en.pdf

²⁹<http://www.mfa.gov.md/comunicate-presa-md/502522/>

peste 30 %³⁰. De asemenea, s-a analizat progresul cu privire la **pregătirea implementării ZLSAC în regiunea transnistreană începând cu 1 ianuarie 2016**, când expiră Preferințele Comerciale Autonome oferite de Uniunea Europeană Republicii Moldova. În context, autoritățile RM și cele de la Tiraspol cu suportul experților Uniunii Europene au discutat despre condițiile minime care urmează a fi întrunite de Republica Moldova pentru a asigura aplicarea facilităților comerciale pentru agenții economici din regiunea transnistreană. O ocazie importantă în acest sens a constituit reuniunea informală dedicată măsurilor de consolidare a încrederii între Chișinău și Tiraspol care a avut loc în Bavaria la sfârșitul lunii octombrie. Mai multe detalii cu privire la acest subiect pot fi găsite în analiza tematică IPRE publicată la începutul lunii noiembrie curent.³¹

Adițional, cu privire la proiectele realizate cu suportului Uniunii Europene, în perioada de referință **a fost lansat un nou proiect de asistență al UE pentru susținerea implementării ZLSAC**, prin intermediul căruia UE va oferi un ajutor financiar de 30 de milioane de euro pentru perioada 2014-2016 pe domenii prioritare de intervenție: infrastructura calității, supravegherea pieței, promovarea întreprinderilor mici și mijlocii, dezvoltarea exportului și atragerea investițiilor străine și conștientizarea publicului cu privire la ZLSAC³².

În alt context, cu suportul UE a fost organizată **o misiune a unui expert anti-corupție cu experiență în cadrul DNA al României care a acordat sprijin pentru Procuratura Anticorupție și Centrului Național Anticorupție** în procesul de investigare a infracțiunilor de corupție de nivel înalt³³. De asemenea, în vederea susținerii procesului de reformă a administrației publice în RM, în cadrul unui proiect susținut de UE și OECD-SIGMA pînă la mijlocul anului 2016 **un grup de experți UE urmează să prezinte o evaluare a procesului de realizare a reformei administrației publice în Republica Moldova**³⁴. Un alt eveniment important, vizează **lansarea cu sprijinul UE a două proiecte Twinning**, un proiect este dedicat domeniului calității infrastructurii și respectiv susținerii activității Centrului Național de Acreditare MOLDAC, avînd în vedere experiența agenției Europene în domeniul acreditării³⁵, iar cel de-al doilea proiect urmărește consolidarea capacităților Comisiei Naționale a Pieței Financiare³⁶.

Cu privire la participarea RM la programele Uniunii Europene, este important de menționat **lansarea concursului de proiecte în cadrul Programului Horizon 2020**³⁷, precum și a proiectelor de cooperare pentru anul 2016 în cadrul **Programului UE Erasmus+**³⁸.

³⁰<http://dcfta.md/comitetul-de-asociere-rm-ue-s-a-reunit-la-chisinau>

³¹<http://ipre.md/portfolio/analiza-tematica-pregatirea-implementarii-zonei-de-liber-schimb-aprofundat-si-cuprinzator-zlsac-in-regiunea-transnistreana-a-republicii-moldova>

³²http://eeas.europa.eu/delegations/moldova/documents/press_corner/pr_project_launch_eu_en.pdf

³³http://eeas.europa.eu/delegations/moldova/documents/press_corner/clarifications_by_ambassador_pirkka_tapiola_en.pdf

³⁴http://eeas.europa.eu/delegations/moldova/documents/press_corner/press-release_sigma_en.pdf

³⁵http://eeas.europa.eu/delegations/moldova/documents/press_corner/press_release_twinning_en.pdf

³⁶http://eeas.europa.eu/delegations/moldova/documents/press_corner/press-release_twinning_ncfm_en.pdf

³⁷http://ec.europa.eu/research/participants/data/ref/h2020/wp/2016_2017/main/h2020-wp1617-societies_en.pdf

³⁸http://eeas.europa.eu/delegations/moldova/press_corner/all_news/news/2015/callerasmus02112015_en.htm

Cu toate acestea, **suportul direct bugetar din partea UE planificat pentru anul 2015 a rămas suspendat**, fiind condiționat de încheierea unui acord cadru de asistență macro-financiară între Republica Moldova și Fondul Monetar Internațional. Având în vedere că, misiunea FMI planificată pentru luna noiembrie 2015 nu a avut loc și respectiv în cel mai bun caz un nou acord cu FMI ar putea fi negociat doar la începutul anului 2016, cel mai probabil asistența UE de aproximativ 40,5 mln. Euro planificată pentru anul 2015 ar putea fi ratată de Republica Moldova. Cu toate acestea, merită de subliniat că **discuțiile la nivel tehnic între autoritățile RM și experții Comisiei Europene cu privire la planificarea asistenței UE pentru anul 2016 a fost asigurată.**

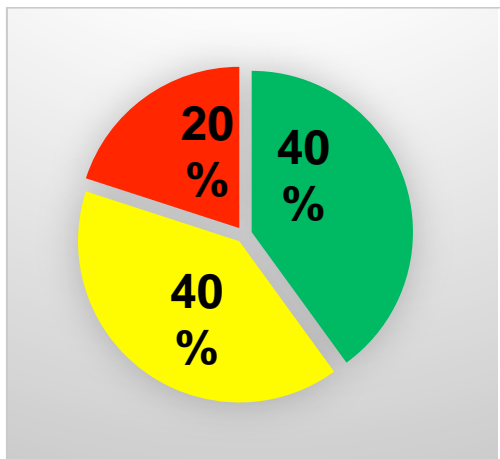
O altă evoluție cheie în perioada de referință care ține de viitorul relației cu Uniunea Europeană vizează procesul de actualizare a Politicii Europene de Vecinătate. Astfel la 18 noiembrie curent, **Comisia Europeană a publicat Comunicarea privind Politica Europeană de Vecinătate revizuită**³⁹ menită să consolideze cooperarea UE cu statele din Parteneriatul Estic și vecinii de la frontiera de sud a Uniunii Europene, **stabilind o mai mare diferențiere între partenerii UE, având în vedere ambițiile și nivelul de angajament al fiecărei țări care face parte din Politica Europeană de Vecinătate.**

În contextul celor menționate mai sus, în continuare **vom prezenta tabloul progresului pentru fiecare din cele 5 titluri ale Acordului de Asociere.** În acest sens, **aprecierile vor viza acțiunile realizate, acțiunile îndeplinite parțial pînă la 31 octombrie 2015 și cele care urmează a fi îndeplinite cel târziu pînă la sfârșitul anului curent.** În cadrul acestui exercițiu, autorii prezentului raport vor realiza și **o evaluare comparativă a acțiunilor planificate, având în vedere actualizarea PNAIAA la sfârșitul lunii august.** Analiza va viza în special acțiunile cu caracter normativ și legislativ realizate de Guvern și Parlament. De asemenea, raportul va include unele aprecieri legate de calitatea progresului obținut, inclusiv având în vedere concluziile analizelor tematice cu privire la domeniile cheie din Acordului de Asociere elaborate de IPRE pînă în prezent.

³⁹http://europa.eu/rapid/press-release_IP-15-6121_en.htm

2. Dinamica de realizare a Acordului de Asociere RM-UE

2.1. Titlul II - Dialogul politic și reforme, cooperarea în domeniul politicii externe și de securitate

	Total	Realizate	În curs	Nerealizate
PNAIAA 2014 - 2016	126	9		
Termen de realizare până la 31.10.2015	10	4	4	2
Realizate înainte de termen		5		

Figura 2. Pondere rezultate Titlul II.

Sursa: Calculele IPRE

Acțiunile planificate pentru implementarea prevederilor Acordului de Asociere din Titlul II au fost **ajustate la 126 acțiuni** planificate pentru anii 2014-2016, dintre care, conform modificărilor operate în PNAIAA, **până la data de 31.10.2015 urmau a fi realizate 10 acțiuni**. Din aceste 10, **4 au fost realizate în termen, pentru 4 acțiuni s-au întreprins unele măsuri pentru implementarea lor, iar pentru 2 acțiuni nu avem înregistrate careva progrese**. Suplimentar, **5 acțiuni au fost implementate înainte de termen**.

PNAIAA a fost completat cu câteva acțiuni noi:

- Elaborarea și adoptarea Strategiei de integrare a minorităților naționale pentru Republica Moldova (termen de realizare 2016)
- Elaborarea și adoptarea Planului de Acțiuni privind susținerea populației de etnie romă din Republica Moldova pentru anii 2016-2020 (termen de realizare trimestrul IV 2015)
- Elaborarea și aprobarea unui proiect de lege în vederea restabilirii garanțiilor de independență a Centrului Național Anticorupție (termen de realizare semestrul II 2015)
- Elaborarea și aprobarea proiectului de lege privind ajustarea Strategiei naționale anticorupție pe anii 2011-2015 la noile prevederi ale cadrului normativ național (termen de realizare trimestrul III 2015)
- Elaborarea și aprobarea proiectului de lege privind Serviciul Național de Informații al Republicii Moldova (termen de realizare trimestrul IV 2015)
- Elaborarea și aprobarea proiectului de lege cu privire la activitatea contrainformativă și activitatea informativă externă (termen de realizare trimestrul IV 2015)
- Elaborarea și aprobarea proiectului de lege pentru republicarea Legii nr. 345-XV din 25 iulie 2003 cu privire la apărarea națională (termen de realizare trimestrul IV 2015).

Principalele realizări ale perioadei de referință:

- a) Comisia pentru implementarea Planului Național de Acțiuni pentru Drepturile Omului a elaborat planurile sectoriale de acțiuni în domeniul drepturilor omului și a efectuat estimările privind costurile implementării lor⁴⁰.
- b) Proiectul de lege privind participarea Republicii Moldova la misiuni și operațiuni internaționale a fost aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 693 din 09.10.2015. Proiectul de lege este la moment în proces de examinare în Parlament, toate cele nouă comisii parlamentare expunându-se deja prin avize asupra proiectului de lege.⁴¹
- c) A fost aprobat de către Guvern proiectului legii privind aplicarea măsurilor restrictive internaționale⁴².

Principalele restanțe ale perioadei de referință:

- a) Nu a fost definitivată noua Strategia Națională Anticorupție, deși un proiect inițial a fost elaborat de Centrul Național Anticorupție, inclusiv cu sprijinul experților independenți.

Totodată, PNAIAA stabilește mai multe acțiuni cu termen limită de 31.12.2015. **Numărul total de acțiuni care urmează a fi implementate până la finele anului 2015 crește de la 10 la 34.** Printre aceste acțiuni se regăsesc următoarele intervenții importante:

- a) Pachetul de acte legislative privind Centrul Național de Integritate, privind declararea averii, intereselor personale, conflictelor de interese și cadourilor, precum și privind ajustarea cadrului legislativ național pentru a asigura transpunerea primelor două acte.
- b) Pachetul de acte legislative privind activitatea Serviciului de Informații și Securitate,
- c) Pachetul de acte legislative privind consolidarea independenței funcționale a Centrului Național Anticorupție.

La data prezentării prezentului raport de progres nu s-au înregistrat progrese semnificative în promovarea proiectelor de acte legislative menționate mai sus. Întrucât Parlamentul mai are la dispoziție doar o lună până la finele anului, sunt riscuri mari că acțiunile planificate în baza PNAIAA nu vor fi implementate în termenii specificați.

⁴⁰Platforma on-line de monitorizare nu oferă careva date. În același timp, în baza notelor din PNAIAA reiese că aceste planuri sectoriale au fost elaborate.

⁴¹ Pentru mai multe detalii a se consulta:

<http://www.parlament.md/ProcesulLegislativ/Proiectedeactelegislative/tabid/61/LegislativId/2876/language/ro-RO/Default.aspx>

⁴²http://gov.md/sites/default/files/document/attachments/intr07_32.pdf

2.2. Titlul III - Libertate, Securitate și Justiție

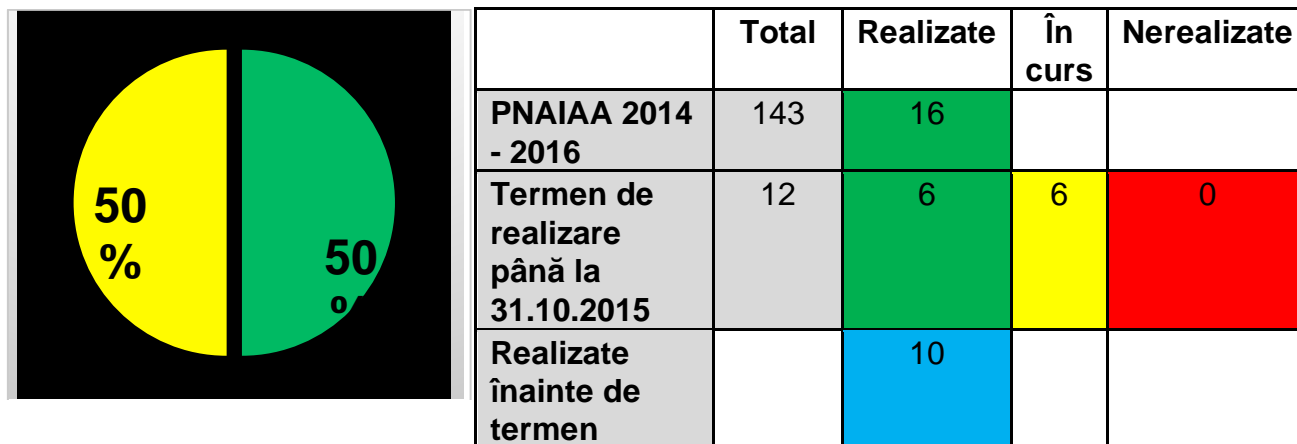

Figura 3. Ponderele rezultatelor Titlului III.

Sursa: Calculele IPRE

Acțiunile planificate pentru implementarea prevederilor Acordului de Asociere din Titlul III au fost **ajustate la 143 acțiuni** planificate pentru anii 2014-2016, dintre care, conform modificărilor operate în PNAIAA, **până la data de 31.10.2015 urmau a fi realizate 12 acțiuni**. Din aceste 12, **6 au fost realizate în termen, iar pentru 6 acțiuni s-au întreprins unele măsuri pentru implementarea lor**. Suplimentar, **10 acțiuni au fost implementate înainte de termen**.

În linii mari, instituțiile de drept, care sunt protagoniste de bază ale acțiunilor incluse în Titlul III, au drenat aproape pe întreaga perioadă de implementare, bătând pasul pe loc și în ultimele 3 luni. Rapoartele instituțiilor publice pe implementarea acțiunilor din PNIAA de cele mai dese ori se axează pe proces mai mult decât pe impact, făcând informațiile comunicate mai puțin relevante. Pentru că dacă, spre exemplu, acțiunea⁴³ presupune adoptarea unui nou plan până la data de 30 iunie 2015, raportarea ședinței unui grup de lucru cu o lună înainte nu spune absolut nimic nici despre existența noului produs – planul, nici despre calitatea acestuia – nu spune absolut nimic.

Timp în care Ministerul Justiției raportează în mod repetat, la distanță de 6 luni, implementarea Strategiei de Reformare a Sectorului Justiției (SRSJ) la nivel de 69%⁴⁴, sondajele de opinie indică doar 14% din cetățeni având opărerere pozitivă față de justiție, în ușoară scădere față de aprilie 2015 (14,6%)⁴⁵.

⁴³ Acțiunea 3, Articolul 14, Elaborarea și aprobarea Planului de acțiuni pentru anii 2015-2020 privind implementarea Strategiei naționale în domeniul migrației și azilului (2011-2020)

⁴⁴ Raportul Anual 2014 cât și ultima notă din 6 noiembrie 2015 din sistemul www.monitorizare.gov.md fac referință la 69% grad de implementare a Planului de Acțiuni SRSJ <https://monitorizare.gov.md/reports/Raport%20PNAAA.html>.

⁴⁵ Sondajul „Public Opinion Survey. Residents of Moldova” efectuat de International Republican Institute, efectuat septembrie-octombrie 2015, pagina 8, http://www.iri.org/sites/default/files/wysiwyg/2015-11-09_survey_of_moldovan_public_opinion_september_29-october_21_2015.pdf în comparație cu Barometru de Opinie Publică, aprilie 2015, http://www.ipp.md/public/files/Barometru/BOP_04.2015_prima_parte_finale.pdf.

Biroul pentru Migrație și Azil (BMA), în loc să indice cum anume a crescut eficiența sau a preluat practici bune prin valorificarea mecanismelor de cooperare cu instituțiile UE, face doar o listă a vizitelor de studii a experților BMA, fără a indica rezultatul acestor activități. Aceiași practică se observă în cazul mai multor informații de progres raportate de instituțiile naționale competente de realizarea PNAIAA, ceea ce din punctul nostru de vedere nu contribuie neapărat la realizarea obiectivelor Acordului de Asociere în final. Un alt exemplu de practici care ar fi bine să fie revizuite de către instituțiile implementatoare, vizează amânarea termenilor de realizare a acțiunilor pentru ultimul an de realizare. Astfel, spre exemplu Planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei naționale în domeniul protecției datelor cu caracter personal pentru anii 2013-2018, unde din 40 acțiuni, 28 au termen limită anul 2018.

Principalele realizări ale perioadei:

- a) S-a introdus un nou model optimizat al ghișeului unic pentru documentarea străinilor la sediul BMA din Chișinău;
- b) A fost renovat izolatorul disciplinar al Centrului de Plasament Temporar al Străinilor;
- c) Poliția de Frontieră a avasat considerabil în implementarea sistemului integrat de management al frontierei de stat, fapt în mare parte datorat susținerii din partea SUA. Totodată, în baza noului echipament achiziționat au crescut performanțele polițiștilor de frontieră;
- d) A fost lansată faza activă de implementare de către Departamentul Poliției de Frontieră a Sistemului Uniunii Europene de supraveghere a frontierei EUROSUR;
- e) A avut loc Semnarea Acordului între Guvernul Republicii Moldova și Cabinetul de Miniștri al Ucrainei cu privire la organizarea schimbului de informații privind persoanele și mijloacele de transport, cu care persoanele traversează frontiera de stat moldo – ucraineană;
- f) Este asigurată funcționalitatea mecanismului de readmisie în raport cu UE, au fost intensificate eforturile de semnare a Protocoalelor adiționale cu statele-membre UE precum și cele de semnare cu statele terțe;
- g) Moldova a reușit o implementare de peste 90% a activităților preconizate în Planul național de prevenire și combatere a traficului de ființe umane (2014-2016).

Principalele restanțe (inclusiv acțiuni ce au ca termen de realizare 31 decembrie 2015, implementarea în timp a cărora este foarte puțin probabilă):

- a) Lipsa unei evaluări comprehensive a implementării Strategiei Naționale pentru Migrație și Azil (implicit, a Planului de Acțiuni), cu concluzii, propuneri de modificări ale direcțiilor strategice etc. BMA al MAI nu va reuși cu elaborarea Planului de acțiuni 2016-2020 pentru implementarea Strategiei Naționale Migrație și Azil. Și asta se întâmplă în contextul în care Uniunea Europeană se ciocnește de cea mai mare criză a refugiaților de la fondarea sa, iar suporterul cel mai mare a Moldovei – Germania – primește zilnic 10,000 refugiați;
- b) BMA nu a reușit să actualizeze Profilul Migrațional Extins – principalul instrument informațional și analitic în domeniul migrației care ar trebui să stea la baza elaborării unor politici bazate pe material factologic;
- c) Moldova a pierdut fereastra de oportunitate data de situația foarte complicată din Europa pentru primi cea mai calificată asistență în reformarea propriilor sisteme de gestionare a refugiaților și a solicitanților de azil și a transpune aici cele mai înalte standarde europene și internaționale;

- d) Nu s-a reușit punerea în aplicare a noilor documente de călătorie pentru refugiați (ePT), beneficiarii de protecție umanitară (ePH) și pentru persoanele fără cetățenie (ePC);
- e) Până la sfârșitul perioadei de raportare BMA nu a reușit pregătirea materialelor informaționale pentru diverse categorii de imigranți privind drepturile acestora;
- f) Pachetul de măsuri anti-corupție a fost ignorat practic în întregime;
- g) Nicio instituție publică nu a raportat un mecanism de captare instituțională și de transfer a cunoștințelor obținute ca urmare a participării angajaților la diverse evenimente de consolidare a capacităților;
- h) Nu s-a reușit cu dezvoltarea unui concept integrat de analiză a riscului în domeniul combaterii criminalității informatice;
- i) Nu s-a reușit transpunerea în legislația națională a prevederilor Directivei 2005/60/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 octombrie 2005 privind prevenirea utilizării sistemului financiar în scopul spălării banilor și finanțării terorismului, dar și a prevederilor Directivei 2006/70/CE a Comisiei din 1 august 2006 în privința persoanelor expuse politic;
- j) Activitățile de combatere a terorismului au fost inexistente.

Prioritățile pentru următoarea perioadă:

- a) Dezvoltarea unui cadru strategic elaborat în conformitate cu cele mai înalte rigori de calitate și care ar asigura o ghidare eficientă și eficientă a instituțiilor moldovenești în activitatea acestora de implementare a PNAIAA;
- b) Intensificarea cooperării în cadrul platformelor EUBAM, FRONTEX, EUROPOL, OLAF pentru a spori calitatea activității, a crește capacitatea, a spori gradul de cooperare și integrare cu structurile similare europene;
- c) Intensificarea cooperării cu Ucraina pentru efectuarea unui schimb efectiv de informație și introducerea controlului frontierei din partea Moldovei pe segmentul transnistrean;
- d) Monitorizarea strictă a implementării prevederilor Acordului dintre Republica Moldova și Comunitatea Europeană privind facilitarea eliberării vizelor;
- e) Ajustarea cadrului legal autohton la cerințele UE privind documentarea și protecția refugiaților și a solicitanților de azil;
- f) Reformarea CNA în scopul asigurării independenței acestuia de factorul politic, sporirea numărului investigațiilor la nivel înalt și care au cauzat prejudiciu deosebit de mare;

2.3. Titlul IV - Cooperarea economică și alte tipuri de cooperare sectorială

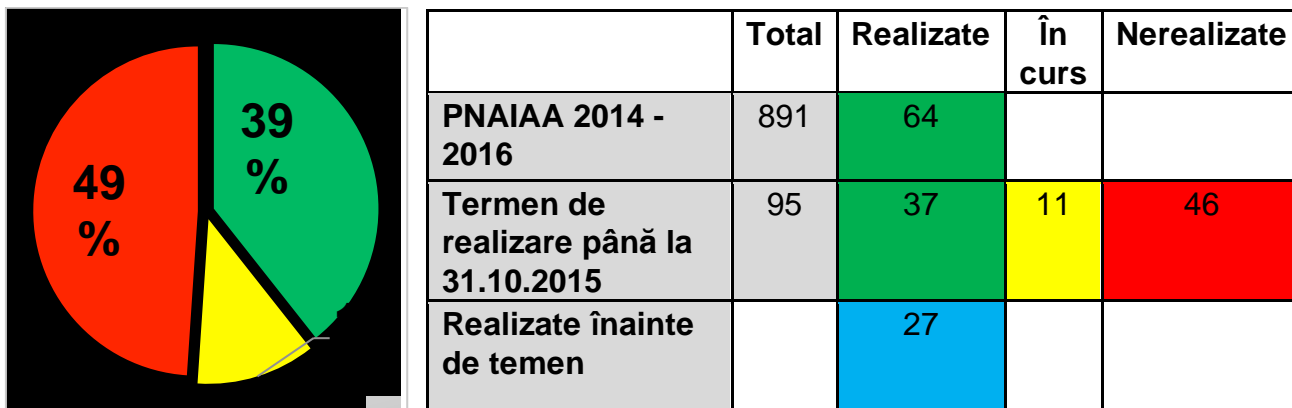

Figura 4. Ponderea rezultatelor Titlului IV.

Sursa: Calculele IPRE

A acțiunile planificate pentru implementarea prevederilor Acordului de Asociere din Titlul IV au fost **ajustate la 891 acțiuni** planificate pentru anii 2014-2016, dintre care, conform modificărilor operate în PNAIAA, **până la data de 31.10.2015 urmau a fi realizate 95 acțiuni**. Din aceste 95, **37 au fost realizate în termen, pentru 11 acțiuni s-au întreprins unele măsuri pentru implementarea lor, iar pentru 46 acțiuni nu avem înregistrate careva progrese**. Suplimentar, **27 acțiuni au fost implementate înainte de termen**.

Este de menționat că Titlul IV din Plan a suferit modificări importante, orientarea de bază a cărora este fie amânarea, fie condiționarea obținerii rezultatelor finale concrete („instituirea” schimbată în „examinarea oportunității”, „implementarea” preschimbată în „elaborarea noului document de politici”, „crearea” cu „inițierea creării”). Chiar dacă anumite schimbări sunt binevenite, eliminând anumite redundanțe, Titlul rămâne a fi marcat de acțiuni cu termeni stabiliți inadecvat, abordare diferită de la un capitol la altul, acțiuni fără termen etc.

Un număr important de acțiuni – **100** – au fost eliminate. Totodată în Plan au fost introduse **129** de acțiuni noi. La **107** acțiuni a fost mărit termenul de implementare, iar la **12** acțiuni termenul a fost micșorat.

Rezultate majore comparativ cu raportarea precedentă:

- În ședința Guvernului din 16.10.2015, a fost aprobat Planul de acțiuni privind implementarea Strategiei naționale de dezvoltare agricolă și rurală pentru anii 2014-2020" (în continuare - Strategia). Acest Plan de Acțiuni este parte integrantă și, astfel, transpune obiectivele generale și specifice ale Strategiei, aprobate anterior - prin Hotărârea Guvernului nr. 409 din 4 iunie 2014;
- A fost lansat Proiectul twinning de asistență UE „Consolidarea capacității Băncii Naționale a Moldovei în domeniul reglementării și supravegherii bancare” în contextul implementării cerințelor Acordului Basel II/III. Astfel, în trimestrul III al anului 2015 au avut loc un șir de activități din cadrul proiectului cu scopul familiarizării angajaților din subdiviziunile de

reglementare și supraveghere ale Băncii Naționale a Moldovei cu cerințele și prevederile cadrului european aferent activității băncilor;

- c) A fost emis de către Ministerul Economiei Ordinul nr. 152 din 02/10/2015 Cu privire la instituirea Grupului de lucru pentru realizarea angajamentelor ce derivă din art. 30, cap. 3, titlul IV și Anexa II din Acordul de instituire a ZLSAC;
- d) Pentru transpunerea Directivei 2001/95/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 3 decembrie 2001 privind siguranța generală a produselor în ședința Guvernului a fost aprobat proiectul de lege prin Hotărârea Guvernului nr. 669 din 25.09.2015 cu privire la aprobarea proiectului de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative;
- e) Pentru transpunerea Directivei 90/314/CEE a Consiliului din 13 iunie 1990 privind pachetele de servicii pentru călătorii, vacanțe și circuite a fost aprobată HG 690 din 08.10.2015 cu privire la aprobarea proiectului de lege pentru modificarea și completare Codului civil al Republicii Moldova nr. 1107-XV din 6 iunie 2002;
- f) Pentru transpunerea Directivei 97/7/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 20 mai 1997 privind protecția consumatorilor cu privire la contractele la distanță a fost aprobată HG 667 din 25.09.2015 pentru aprobarea proiectului de lege privind drepturile consumatorilor la încheierea contractelor;
- g) În vederea promovării cooperării dintre diferiții actori ai sistemului financiar, inclusiv autoritățile de reglementare și de control, BNM a inițiat elaborarea unui proiect de Acord de cooperare bilaterală cu Autoritatea de supraveghere a pieței financiare din Letonia;
- h) MTIC a elaborat proiectul de lege privind accesul pe proprietăți și utilizarea partajată a infrastructurii asociate rețelelor publice de comunicații electronice – aprobat prin HG nr. 692 din 08.10.2015 pentru aprobarea proiectului de lege privind accesul pe proprietăți și utilizarea partajată a infrastructurii asociate rețelelor publice de comunicații electronice;
- i) Adoptarea proiectului legii pentru acceptarea amendamentelor I și II la Convenția privind evaluarea impactului asupra mediului în context transfrontalier prin HG 484 din 7 august 2015;
- j) Adoptarea HG nr. 491 din 11.08.2015 cu privire la aprobarea Planului de acțiuni pentru anii 2015-2017 privind implementarea Strategiei naționale în domeniul proprietății intelectuale până în anul 2020;
- k) Adoptarea de către Guvern a proiectului legii privind drepturile consumatorilor la încheierea contractelor prin HG 667 din 25.09.2015;
- l) În data de 7 octombrie 2015, Guvernul a adoptat noul proiect de Lege cu privire la energia electrică;
- m) În data de 28 octombrie 2015, Guvernul a adoptat noul proiect de Lege cu privire la gazele naturale;
- n) Modificarea Codului Muncii.

Principalele restanțe au inclus (inclusiv acțiuni ce au ca termen de realizare 31 decembrie 2015, implementarea în timp a cărora este foarte puțin probabilă):

- a) Pentru Programul „PARE 1+1 din suma de 30 mil. lei aprobată pentru anul 2015, au fost alocate mijloace financiare în sumă de 7,5 mil. lei sau 25% din totalul prevăzut. Astfel Programul a suspendat recepționarea cererilor încă din 16 martie 2015. Programul național de

abilitare economică a tinerilor (PNAET) a fost suspendat, începând cu luna ianuarie 2015, pe un termen nedeterminat din aceeași cauză – lipsa mijloacelor financiare;

- b) Implementarea Planului de acțiuni privind implementarea Strategiei naționale de descentralizare pentru anii 2012-2015, aprobat prin Legea nr. 68 din 5 aprilie 2012 și toate celelalte acțiuni care sunt în legătură directă cu implementarea Planului și strategiei;
- c) Elaborarea și promovarea proiectului de lege cu privire la serviciile publice;
- d) Neînstituirea unei structuri specializate de cooperare permanentă cu UE în domeniul economic, în conformitate cu prevederile Acordului de Asociere;
- e) Se întârzie cu preluarea prevederilor cadrului european de guvernare corporativă;
- f) Nu s-a reușit elaborarea unui studiu de evaluare a implementării Strategiei naționale privind politicile de ocupare a forței de muncă pe anii 2007-2015 și recomandărilor pentru elaborarea unei noi Strategii de ocupare a forței de muncă, precum și elaborarea unei noi Strategii de ocupare a forței de muncă;
- g) Nu a fost perfecționat mecanismul de stimulare a angajatorilor pentru angajarea persoanelor vulnerabile pe piața muncii;
- h) Nu s-a reușit implementarea prevederilor Directivei 2006/54/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 5 iulie 2006 privind punerea în aplicare a principiului egalității de șanse și al egalității de tratament între bărbați și femei în materie de încadrare în muncă și de muncă;
- i) Nu s-a reușit cu promovarea modificărilor în Codul Civil a prevederilor de bază privind protecția drepturilor consumatorului;
- j) Nu s-a reușit re-inițierea discuțiilor cu reprezentanții EUROSTAT privind alinierea Sistemului Național de Statistică conform Culegerii de cerințe statistice ale UE;
- k) A drenat elaborarea și aprobarea Planului de dezvoltare a Serviciului Fiscal de Stat pentru anii 2016-2020 în conformitate cu cele mai bune practici internaționale;
- l) Revizuirea condițiilor și procedurilor de eliberare a licențelor pentru unificarea și perfecționarea acestora, inclusiv examinarea posibilității de optimizare a numărului genurilor de activitate supuse licențierii;
- m) Modificarea Hotărârii Guvernului nr. 894 din 12.11.2013 cu privire la organizarea și funcționarea ghișeului unic în domeniul autorizării de mediu pentru folosința specială a apei;
- n) Implementarea Sistemului Informațional Automatizat „Asistența Medicală Primară” cu utilizarea platformei guvernamentale comune;
- o) Elaborarea Programului național de implementare a serviciului de urgență 112;
- p) Trecerea la televiziunea digitală terestră;
- q) Instituirea Serviciului de consiliere și tratament pentru renunțare la fumat;
- r) Elaborarea și aprobarea programului de stat privind protejarea și promovarea patrimoniului cultural Național inclus în listele UNESCO;
- s) Promovarea proiectului de lege pentru ajustarea cadrului legal privind prevenirea și combaterea abuzului și exploatării sexuale online a copiilor, în vederea asigurării investigării și urmării penale eficiente a categoriei respective de infracțiuni.

Priorități pentru următoarea etapă:

- a) considerând că anul 2015 reprezintă încheierea ciclului de implementare sau penultimul an de implementare pentru multe strategii, planuri de acțiuni – este importantă evaluarea

implementării acestor documente de politici și elaborarea unor documente strategice noi care ar gida procesul de integrare europeană a țării;

- b) elaborarea proiectelor de lege trebuie să devină prioritatea numărul 1, considerând perioada extrem de lungă necesară pentru adoptarea acestora. Pur tactic Guvernul trebuie să prioritizeze elaborarea proiectelor pentru a reuși termenii propuși în PNAIAA. Totodată ar putea fi stabilit un parteneriat, o procedură și un orar special între Guvern și Parlament pentru promovarea agendei legislative a Acordului de Asociere;
- c) dezvoltarea capacităților instituționale de atragere a resurselor financiare pentru elaborarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea planurilor urbanistice generale și a strategiilor de dezvoltare locală;
- d) prioritizarea absolută a acțiunilor de asanare a domeniului financiar-bancar, restabilirea încrederii în instituțiile financiare, asigurarea controlului independent asupra activității acestora;
- e) reformarea BNM și CNPF în sensul consolidării independenței acestora de factorul politic, asigurării realizării profesionale a sarcinilor etc;
- f) adoptarea unei noi strategii privind ocuparea forței de muncă;
- g) reanimarea Consiliului Statistic;
- h) finalizarea procesului de prelucrare a datelor Recensământului populației 2014;
- i) Armonizarea legislației fiscale naționale la Directivele UE;
- j) Implicarea mai activă a organelor fiscal în reducerea fenomenului economiei tenebre și evaluarea eficienței acestuia din această perspectivă;
- k) Elaborarea și punerea în aplicare a schemelor de garantare a creditelor pentru IMM;
- l) Adoptarea proiectului de Lege privind gestionarea deșeurilor, elaborarea Programului de gestionare a deșeurilor și a programelor de prevenire a generării deșeurilor, precum și aprobarea Regulamentului privind deșeurile de echipamente electrice și electronice;
- m) Implementarea Strategiei naționale de dezvoltare a societății informaționale „Moldova Digitală 2020” și a Planului de acțiuni privind implementarea Strategiei pe toate cele 3 dimensiuni ale sale.

2.4. Titlul V - Comerț și aspecte legate de comerț (ZLSAC)

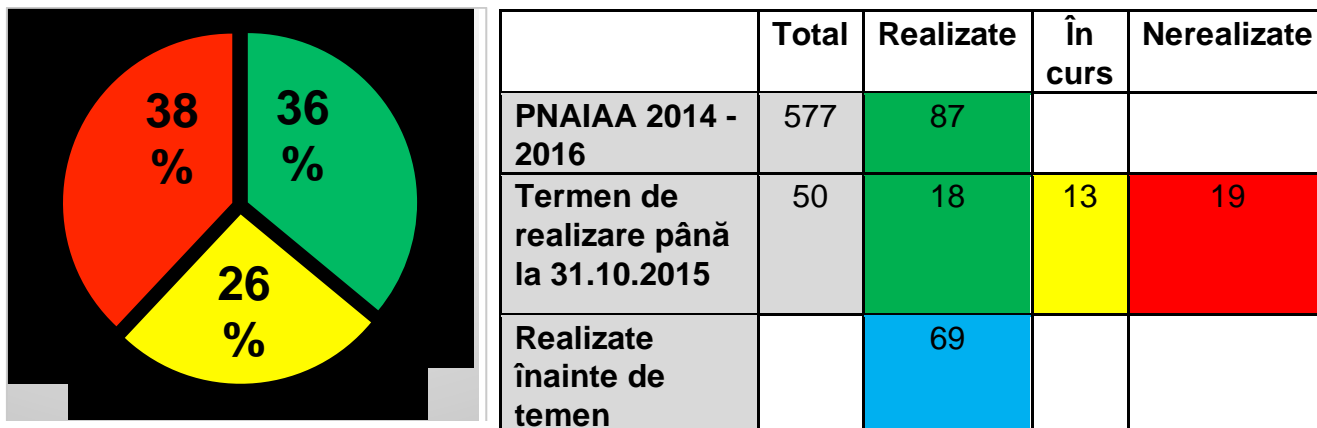

Figura 5. Ponderea rezultatelor Titlului V.

Sursa: Calculele IPRE.

Anterior modificărilor operate în septembrie 2015 la PNAIAA numărul de acțiuni planificate pentru implementarea Titlului V era de 594 pentru perioada 2014-2016. În urma eliminării a 137 acțiuni și completării cu altele 120, PNAIAA a stabilit un număr total de **577 acțiuni**. Adicional, de menționat că PNAIAA prevede 101 acțiuni care nu au un termen definit, fiind utilizate formulări "ad-hoc", "permanent", "pe parcurs", "anual", "semestrial" și "continuu". Aceste acțiuni nu pot fi evaluate după termenul limită de implementare, iar PNAIAA nu oferă instrumente după care respectivele acțiuni pot fi măsurate.

Analizând progresul în realizare a celor **50 acțiuni stabilite cu termen limită pînă la 31.10.2015**, constatăm că dintre acestea **18 acțiuni au fost realizate, 13 sunt în proces de realizare**, iar pentru **19 nu au fost întreprinse careva acțiuni**. Totodată, autoritățile naționale competente au reușit suplimentar să implementeze **înainte de termen 69 de acțiuni planificate pînă la sfârșitul anului 2016**.

Este de menționat că **printre acțiunile eliminate din PNAIAA sunt acțiuni care au o importanță deosebită pentru implementarea Acordului de Asociere**, precum:

- Monitorizarea continuă a taxelor vamale stabilite în conformitate cu Anexa XV la acord pentru marfa originară din UE și neadmiterea creșterii acestora sau adoptării unor noi taxe (articolul 149 din AA);
- Asigurarea transparenței în aplicarea măsurilor antidumping și compensatorii în conformitate deplină cu cerințele Acordului antidumping și ale Acordului privind subvențiile și măsurile compensatorii, inclusiv prin stabilirea unei platforme de informare și publicare a rezultatelor (articolul 163 din AA);
- Asigurarea transparenței prin plasarea pe pagina web a Ministerului Economiei a notificărilor privind barierele tehnice în calea comerțului și asigurarea funcționării Centrului de informare privind barierele tehnice în calea comerțului (articolul 171 din AA);

- d) Pachetul de 6 acțiuni privind evaluarea conformității și acceptarea produselor industriale: Foaia de Parcurș pentru negocierea privind semnarea Acordului privind ECA, elaborarea și implementarea legislației orizontale conform practicii UE în domeniile standardizării, acreditării și infrastructurii pentru evaluarea conformității, metrologiei, precum și supravegherii pieței, reformarea organismelor de evaluare a conformității care activează în domeniile vizate de Acordul privind ECA (articolul 174 din AA).

Principalele realizări ale perioadei de referință sunt:

- a) Aprobarea de către Guvern a proiectului de lege privind modificarea și completarea unor acte legislative (inclusiv a Legii nr. 235 din 01.12.2011 privind activitățile de acreditare și evaluare a conformității)⁴⁶. Guvernul a solicitat ca Parlamentul să examineze în mod prioritar acest proiect de lege. Această realizare ține de o acțiune planificată pentru realizare în trimestrul IV, însă Guvernul a aprobat acest proiect de lege prin Hotărârea nr. 740 din 20.10.2015;
- b) Aprobarea de către Guvern a proiectului de lege privind supravegherea pieței în baza Hotărârii nr. 670 din 25.09.2015. Proiectul a fost remis Parlamentului spre examinare în mod prioritar⁴⁷;
- c) Aprobarea de către Guvern a proiectului de lege privind modificarea și completarea unor acte legislative (inclusiv a Legii nr. 422-XVI din 22.12.2006 privind securitatea generală a produselor) în baza Hotărârii nr. 669 din 25.09.2015. Proiectul a fost remis Parlamentului spre examinare în mod prioritar⁴⁸;
- d) Aprobarea de către Guvern a Hotărârii nr. 744 din 22.10.2015 pentru aprobarea Reglementării tehnice privind instalațiile pe cablu care transportă persoane.

Principalele restanțe ale perioadei de referință sunt:

- a) Neelaborarea și nepromovarea proiectului Hotărârii Guvernului cu privire la utilizarea de sisteme mobile de climatizare la autovehicule (prin care urma să fie transpusă Directiva 2006/40/CE (articolul 173 din AA));
- b) Neelaborarea și nepromovarea proiectului Hotărârii Guvernului de stabilire a procedurilor de comunicare a eventualelor reacții adverse grave la produsele medicamentoase de uz uman sau veterinar autorizate oficial și care apar pe teritoriul Republicii Moldova (prin care urma să fie transpus Regulamentul Comisiei nr. 540/95 (articolul 173 din AA));

⁴⁶Proiectul de lege a fost transmis în Parlament și a fost înregistrat sub nr. 408. Pentru mai multe detalii a se vedea: <http://www.parlament.md/ProcesulLegislativ/Proiectedeactelegislative/tabid/61/LegislativId/2902/language/ro-RO/Default.aspx>

⁴⁷Proiectul de lege a fost înregistrat în Parlament la data de 28.09.2015 sub nr. 337. Pentru mai multe detalii a se vedea: <http://www.parlament.md/ProcesulLegislativ/Proiectedeactelegislative/tabid/61/LegislativId/2840/language/ro-RO/Default.aspx>

⁴⁸ Proiectul de lege a fost înregistrat în Parlament la data de 28.09.2015 sub nr. 338. Pentru mai multe detalii a se vedea: <http://www.parlament.md/ProcesulLegislativ/Proiectedeactelegislative/tabid/61/LegislativId/2841/language/ro-RO/Default.aspx>

- c) Neelaborarea și nepromovarea proiectului Hotărârii de Guvern cu privire la modificarea și completarea Hotărârii Guvernului nr. 138 din 10 februarie 2009 „Cu privire la aprobarea unor reglementări tehnice” (prin care urma să se transpună Directiva Consiliului 89/686/CEE (articolul 173 din AA));
- d) Neelaborarea și nepromovarea proiectelor de modificare a Legii comunicațiilor electronice nr. 241-XVI din 15 noiembrie 2007 (prin care urma să se transpună Directiva Parlamentului European și a Consiliului 1999/5/CE (Articolul 173 din AA));
- e) Neelaborarea și nepromovarea proiectului Legii privind deșeurile (prin care urma să se transpună Directiva Parlamentului European și a Consiliului 2011/65/UE (Articolul 173 din AA));
- f) Neelaborarea și nepromovarea amendamentelor la Legea nr. 382-XIV din 6 mai 1999 cu privire la circulația substanțelor narcotice și psihotrope și a precursorilor (prin care urma să fie transpusă Regulamentul Parlamentului European și al Consiliului 273/2004 (Articolul 173 din AA))
- g) Elaborarea Planului de apropiere treptată a legislației sanitare, fitosanitare și în domeniul bunăstării animalelor, conform anexelor relevante ale acordului și priorităților sectoriale (articolul 181 din AA)

Din contul includerii acțiunii cu titlul generic ”punerea în aplicare a...” imediat după o acțiune deja existentă în PNAIAA, numărul de acțiuni a fost mărit cu 60 unități. Astfel, înlocuirea unor acțiuni importante, unele dintre care au fost menționate mai sus, în număr de 137 din PNAIAA și introducerea altor 120 acțiuni, dintre care jumătate sunt acțiuni ”de punere în aplicare”, nu aduc valoarea adăugată implementării PNAIAA și a Acordului de Asociere.

Pentru perioada imediat următoare, pînă la finele anului 2015, numărul de acțiuni ce necesită a fi realizate se măresc de la 50 la 162. Această diferență semnificativă impune efort suplimentar din partea instituțiilor responsabile de implementarea Titlului V, multe din ele neavînd înregistrate nici un progres. Întrucît la data scrierii acestui raport mai rămîne ceva mai mult de o lună, este puțin probabilă realizarea în termen a acțiunilor stabilite în PNAIAA pentru titlul V cu termen limită de 31.12.2015.

2.5. Titlul VI - Asistența financiară și dispoziții antifraudă și de control

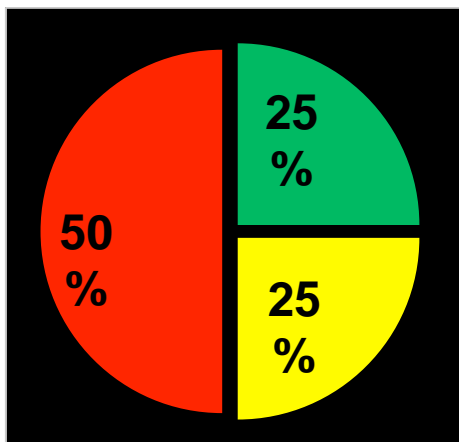

Figura 6. Pondere rezultate Titlului VI.

Sursa: Calculele IPRE.

	Total	Realizate	În curs	Nerealizate
PNAIAA 2014 - 2016	42	3		
Termen de realizare până la 31.10.2015	8	2	2	4

Acțiunile planificate pentru implementarea prevederilor Titlului VI din Acordul de Asociere nu au survenit modificări esențiale prin modificările aduse la PNAIAA în septembrie 2015. Astfel, au fost **planificate 42 acțiuni** pentru perioada 2014-2016, dintre care de la începutul implementării și pînă la **finele lunii octombrie 2015 au fost planificate 8 acțiuni**, dintre care **2 au fost realizate**, pentru altele **2 au fost întreprinse unele măsuri pentru realizare**, iar pentru altele **4 nu s-au înregistrat careva progrese**. Adicional, sunt 10 acțiuni stabilite pentru implementarea Titlului VI din Acordul de Asociere care nu dispun de un termen de realizare concret, fiind utilizate formulări – permanent, pe parcurs, etc.

PNAIAA a fost modificat nesemnificativ în partea ceține de acțiunile planificate. Astfel, spre exemplu acțiunea "desemnarea instituției partener-cheie din Republica Moldova pentru cooperarea cu Oficiul European" a fost modificată în "extinderea numărului instituțiilor din Republica Moldova pentru cooperarea cu Oficiul European Antifraudă (OLAF)", având un termen de realizare similar – trimestrul IV 2014. Evaluarea implementării în termen a acestei acțiuni nu este posibilă întrucât termenul de realizare a rămas neschimbat.

De asemenea, două acțiuni au fost extinse în privința termenului de realizare:

- Examinarea cadrului normativ național în vederea înaintării propunerilor de ajustare a acestuia în partea ce ține de cercetarea și urmărirea penală în cazurile ce implică fondurile UE și ale altor donatori – din trimestrul IV 2014 în trimestrul III 2015. Deși având termeni prelungiți pentru acțiunea dată, grupul de lucru creat în baza Ordinului directorului CNA nr.87 din 12 iunie 2015 nu a prezentat un proiect de lege definitivat pentru a putea fi considerată acțiunea dată realizată.
- Revizuirea cadrului legal național, inclusiv a Legii nr. 90-XVI din 25 aprilie 2008 cu privire la prevenirea și combaterea corupției și a Codului penal al Republicii Moldova, pentru a-l aduce în concordanță cu prevederile Protocolului la Convenția privind protecția intereselor financiare ale Comunității Europene – din anii 2014-2015 în anii 2015-2016. Această acțiune este în proces de realizare, iar termenii limită, conform modificărilor vor expira la finele anului 2016.

Pentru o acțiune prevăzută în PNAIAA a fost micșorat termenul de realizare: Negocierea și semnarea unui Acord administrativ de cooperare cu Oficiul European Antifraudă (OLAF) (fie a acordurilor individuale cu fiecare instituție în parte, după modelul aplicat în cooperarea cu Serviciul Vamal la combaterea contrabandei cu țigări, fie a unui acord comun cu participarea din partea Republicii Moldova a tuturor instituțiilor vizate) – din anii 2015-2016 în trimestrul IV 2015. În acest sens CNA a semnat la 26 octombrie 2015 un acord de cooperare administrativă cu Oficiul European de Luptă Antifraudă (OLAF).

Principalele realizări ale perioadei de referință sunt:

- a) Adoptarea de Guvern a Hotărârii nr. 561 din 19 august 2015 cu privire la reglementarea cadrului instituțional și mecanismul de coordonare a asistenței externe acordate Republicii Moldova de organizațiile internaționale și țările donatoare.
- b) Încheierea unui acord de cooperare administrativă între Centrul Național Anticorupție și Oficiul European de Luptă Antifraudă (OLAF).

Deși pentru perioada de referință nu sunt stabilite careva acțiuni care urmau să fie realizate nemijlocit pînă la finele trimestrului III anul 2015, sunt două acțiuni care au termen de realizare trimestrul I 2015 ce nu au fost realizate:

- a) Examinarea și identificarea în comun cu UE a listei de reglementări comunitare referitoare la instrumentele financiare, oportune pentru transpunerea în legislația Republicii Moldova.
- b) Evaluarea cadrului normativ în domeniu în vederea identificării posibilităților de efectuare de către Comisia Europeană și Curtea de Conturi Europeană a auditului pe teritoriul Republicii Moldova legat de utilizarea fondurilor UE.

Deși cu termen depășit de implementare de mai mult de jumătate de an, stabilirea instrumentelor financiare care ar fi oportune pentru a fi transpuse în legislația Republicii Moldova, precum și cel puțin evaluarea cadrului normativ în domeniu pentru a stabili oportunitățile de audit al fondurilor UE de instituții UE – Comisia Europeană și Curtea de Conturi Europeană sunt o limitare semnificativă a oportunităților de finanțare și implementare a lor în Republica Moldova, precum și o oportunitate pierdută pentru asigurarea unei transparențe sporite pentru fondurile UE implementate în Republica Moldova.

Pentru perioada imediat următoare, pînă la finele anului 2015, numărul de acțiuni ce necesită a fi realizate **se măresc de la 8 la 13**. Deși nu putem discuta despre o creștere semnificativă a numărului de acțiuni, luând în considerație că rezultatele la momentul actual sunt de 2 acțiuni implementate, 2 acțiuni cu unele rezultate obținute, și restul de 4 neimplementate, precum și alte 10 acțiuni fără termen specific de realizare, sunt necesare acțiuni mult mai bine conturate și focusate pentru a asigura că acțiunile propuse în PNAIAA sunt implementate în termen.

Concluzii

Una din cele mai importante evoluții înregistrate în perioada de referință **reprezintă finalizarea procedurii de ratificare a Acordului de Asociere** de către toate cele 28 de state membre ale Uniunii Europene, odată cu decizia Parlamentelor Greciei și Italiei din 18 noiembrie și respectiv 26 noiembrie 2015. Astfel, cel mai probabil deja către luna februarie a anului 2016, Acordul de Asociere RM-UE, care începând cu 1 septembrie 2014 s-a aplicat provizoriu, va intra în vigoare deplină.

Dialogul politic și sectorial cu Uniunea Europeană s-a desfășurat în cadrul agendei bilaterale convenite cu Uniunea Europeană, fiind organizate reuniunile Comitetului de Asociere RM-UE în format general și al comerțului.

Deși **suportul direct bugetar planificat pentru anul 2015 nu a fost reluat, Uniunea Europeană a depus eforturi pentru a ajuta autoritățile RM în redresarea problemelor legate de eficiența sistemului de drept și financiar prin intermediul proiectelor de asistență tehnică**. Astfel, au fost delegați experți UE care să ajute în procesul de investigație a cazurilor de corupție înaltă, sau pentru evaluarea sistemului financiar-bancar și non-bancar. De asemenea, **a fost inițiată evaluarea de sistem menită să formuleze recomandări autorităților RM cu privire la eficientizarea procesului de reforme în sectoarele cheie**. Au fost lansate mai multe **proiecte de asistență pentru implementarea ZLSAC, inițierea proiectelor Twinning, extinderea Misiunii UE a consilierilor de nivel înalt**. Cooperarea cu EUBAM a fost de asemenea **prelungită**.

Actualizarea PNAIAA efectuată la sfârșitul lunii august 2015 pe de o parte a fost una **necesară, însă schimbarea tipului de acțiuni și a termenilor de realizare face ca evaluarea reală a progresului în realizarea Acordului de Asociere să fie mai complicată**. Cu toate acestea, în prezentul raport totuși a reușit să scoată în evidență dinamica de implementare în perioada august - octombrie 2015 în rezultatul unei analize comparative.

Evaluând progresul pe fiecare din cele cinci Titluri ale Acordului, redate în **175 acțiuni prevăzute în noul PNAIAA cu termen limită pînă la 31 octombrie, autoritățile naționale au reușit să implementeze 67 acțiuni, ceea ce reprezintă aproximativ 38% de realizări (Fig.7)**. Totodată, 111 acțiuni au fost realizate înainte de termen, **dintre care 25 de acțiuni au avut termen de realizare pînă la sfârșitul anului 2015**.

Respectiv, din cele **494 de acțiuni planificate pînă la sfârșitul anului 2015, la data de 31 octombrie, au fost realizate 92 de acțiuni**, ceea ce reprezintă un total estimativ de realizări pentru **anul 2015 de 19%** (Fig. 7). Restul acțiunilor fie nu au fost realizate, fie au fost realizate parțial și respectiv sunt în proces de implementare.

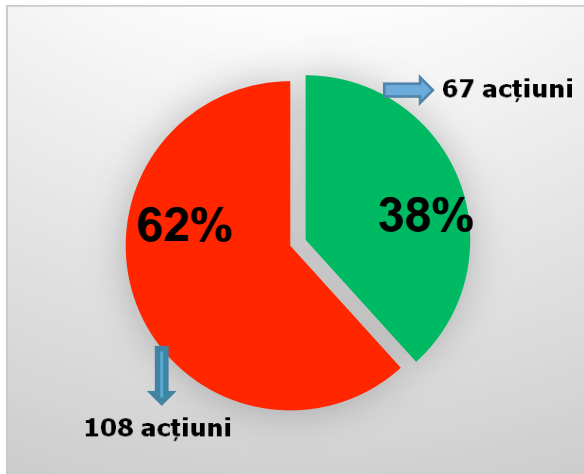

Figura 2. Acțiuni cu termen de realizare pînă la 31.10.2015

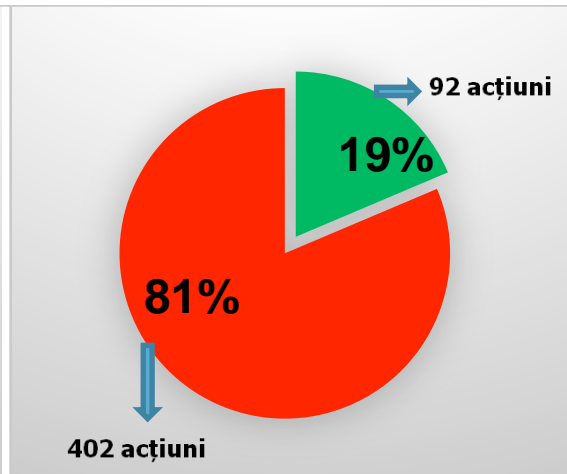

Figura 3: Acțiuni cu termen de realizare pînă la 31.12.2015

Sursa: Calculele IPRE

Sursa: Calculele IPRE

În concluzie, în perioada de referință a prezentului raport, **Republica Moldova a continuat să pună în aplicare prevederile Acordului de Asociere cu Uniunea Europeană, deși din cauza situației politice fragile progresul a rămas să fie unul modest**. În situația crizei politice profunde, în care se află astăzi Republica Moldova, în lipsa unui Guvern funcțional, **realizarea Acordului de Asociere cu Uniunea Europeană conform termenilor stabiliți în PNAIAA rămâne o provocare**.

În context, **printre prioritățile cheie la care autoritățile naționale ar trebui să atragă o atenție sporită pînă la sfârșitul anului 2015**, se numără pachetul de legi cu privire la **reforma procuraturii**, precum și pachetul de legi cu privire la **reforma Comisiei Naționale de Integritate**. De asemenea, având în vedere activitatea Grupului de lucru privind reformarea și relansarea sistemului anti-corupție în RM creat la mijlocul lunii octombrie de către Președintele Parlamentului, este importantă examinarea și **adoptarea unei noi Strategii Naționale Anticorupție a Republicii Moldova care să fie implementată începând cu anul 2016**. Dacă să ne referim la **domeniul sectorial**, atunci prioritate ar fi **adoptarea noilor legi privind gazele naturale și energia electrică**, care sunt parte a pachetului III energetic. Nu mai puțin important este ca pînă la sfârșitul anului curent să fie **identificate soluții pentru ca Republica Moldova să întrunească condițiile pentru valorificarea suportului direct bugetar planificat pentru anul 2016**. În acest sens, autoritățile RM trebuie să se concentreze în dialog cu instituțiile UE cu privire la modalitatea de recuperare a suportului direct bugetar nevalorificat în anul 2015. În final, **un test important cu privire la implementarea Acordului de Asociere va fi decizia de extindere a prevederilor ZLSAC în regiunea transnistreană începând cu 1 ianuarie 2016**.